

Більшість пасажирів на запрошення командира авіалайнера звернули погляди праворуч і милувалися чудовим краєвидом на бухту Сан-Франциско. Але не Єва. Вона не відривала очей від сьйного табло з написами «Не палити» та «Пристебнути паси». Поки не вимкнули табло, вона не могла собі дозволити бодай трішечки розслабитися. Вона знала, що зліт літака — найнебезпечніша частина рейсу, але помилково було б думати, що вам уже нічого не загрожує, коли літак у повітрі. Ніщо не могло відвернути її увагу. Вона чекала, коли погасне світлове табло — доказ того, що зліт закінчився щасливо.

— Ви вперше? — чоловік зліва говорив з помітним акцентом, властивим мешканцеві західного морського узбережжя. Вона відчула, що сусіда хоче з нею побалакати, шойно вони вмостилися на своїх місцях. Іноді він кидав у її бік палкі погляди, можливо, просто був компанійською людиною, як і більшість мешканців Сан-Франциско, яких вона зустрічала в дорозі; але починати зараз розмову їй було несила.

Не обертаючись, вона заперечно похитала головою.

— Я хотів сказати — чи ви вперше летите до Англії? — провадив він. — Зразу видно, що ви вже літали раніше, видно по тому, як спритно ви поклали ручний багаж під сидіння і закріпили пас, перш ніж подано відповідну команду. Мене цікавило, чи це перша ваша подорож до Англії.

Вона не хотіла видаватися невдячною. Він явно намагався зняти з неї напруження. Єва всміхнулася, стежачи за табло з написом «Не палити», і кивнула головою. Зрештою у цьому напрямку вона летіла вперше. Те, що вона англійка і шойно завершила ділову подорож до Каліфорнії, не потребувало пояснень.

— Я теж лечу до Англії вперше, — зауважив він. — Це давня моя мрія. Мої батьки прибули з Англії, років сорок чи п'ятдесят тому. Старі вже померли. З родини залишився тільки я, але й сам уже нікуди не гожуся. — Він притис руку до грудей. — Серце коверзує.

Єва злегка здригнулася, коли пролунав електронний сигнал і табло, за яким вона пильнувала, погасло. Стюардеса оголосила, що можна відстебнути паси і що дозволено палити у відведених для цього місцях, праворуч від кабіни. Єва на хвилину заплющилась і відчула, як від душі їй відлягло.

— Лікар каже, я можу померти першої-ліпшої хвилини, — вів далі її супутник. — Може, через півроку, а може, й через шість років. Знаєте, скільки мені зараз? Сорок два. Коли в такому віці коверзує серце, доводиться почасти міняти свої пріоритети. Я надумав здійснити давню свою мрію — вибратися до Англії і поглянути, чи залишився там ще хтось із моїх родичів. І ось я тут і знову почувую себе молодим.

Вона всміхнулася: літак здійснювся в повітря і більше не треба турбуватися, до того ж у чоловіка, що сидить поряд, мова така сама шляхетна й щира, як і його обличчя. Він анітрохи не ски-

дається на жижак. Її подобалось у ньому все: ясні блакитні очі на круглому засмаглому обличчі, увінчаному жмутком волосся, схожим на зрізане колосся; маленькі руки, що вчепилися в підлокітники крісла; сорочка захисного кольору, стягнута пасом, який він так і не спромігся розстебнути.

— Ви теж у відпустці? — поцікавився він.

Вона відчувала, що вже здатна відповідати.

— Власне, в Англії я живу.

— Ви англійка? Хто б подумав! — він сказав це так, немов зробив одне з найважливіших відкриттів у своєму житті, забуваючи, що в літаку, мабуть, не менше як сотня британців. — Ви провели відпустку в Каліфорнії і тепер повертаєтесь додому?

На них чекав десятигодинний політ, і Єву, жінку від природи сором'язливу, не захоплювала перспектива довгої, стомливої розмови. Та ширість її співрозмовника заслуговувала на чесну відповідь.

— Не зовсім так. Я працюю в електронній промисловості. Моя компанія має намір здійснити великий стрибок у виробництві мікрокомп'ютерів, і мене послали у вашу країну для ознайомлення з останніми досягненнями у цій галузі.

— У районі Санта-Клари?

— Саме так, — відказала Єва, здивована його обізнаністю. — А ви, часом, не причетні до електроніки?

Він усміхнувся.

— Ні, я лише місцевий житель. Це місце відоме під назвою Силіконова долина, чули про неї? Я займаюся сільським господарством і цікавлюсь проблемою землекористування. Заздалегідь прошу вибачити за мої слова: ви надто молоді, аби пускатися в таку мандрівку як представник своєї компанії.

— Не така-то я вже й молода. Мені двадцять вісім. — Втім, вона його розуміла, бо й сама була здивована, коли керівник наукового відділу запросив її до свого офісу і запропонував цю поїздку. Декотрі з її колег теж були вражені, та найбільше не вірила цьому її сусідка по квартирі, Жанет, вкрадлива, умудрена досвідом Жанет, яка працювала в газеті «Санді телеграф». Вона їздила за завданням редакції до Дубліна, Парижа та Женеві і завжди говорила Єві про те, яка це страшенна нудота — бути ув'язненою в стінах лабораторії електроніки.

— Я хотів би знову мати двадцять вісім, — сказав її співрозмовник. — Тоді я саме одружився. З Петті була чудова супутниця життя. Ми були щасливі.

Він умовк, наче благаючи Єву продовжувати розпити.

— Що-небудь сталося?

— Три роки тому вона зникла. Просто зeszла, ні записки, нічого. Одного вечора я прийшов додому, і квартира була порожня!

— Жахливо!

— Для мене то був удар. Її зникнення не піддавалося ніяким поясненням. Ми були таке щасливе подружжя!

— Ви заявили до поліції?

— Так, але в їхній картотеці є сотні зниклих осіб. Її так ніде й не знайшли. Вважаю, вона мертва. Петті була щаслива зі мною. Ми мали чудовий дім і більше грошей, ніж могли витратити. Я власник двох величезних виноградників. Розумієте, до появи силіконових комп'ютерів ми вирощували в Каліфорнії виноград.

Єва всміхнулася, а що йому вже начебто перехотілося говорити про дружину, то вона промовила:

— У Англії пробували вирощувати виноград, та пуття з цього було мало. Коли я вилітала з Лондона, було не менше як п'ятнадцять градусів, і це, зауважте, наше так зване літо.

— Погода мене не хвилює. Я просто хочу знайти місце, де зберігаються записи з датами всіх народжень, шлюбів та смертей. Тоді я зможу дізнатися, чи живий хто-небудь із моєї рідні.

Тепер Єва розуміла, що то не просто мандрівка до Англії, аби роздобути відомості про кілька поколінь предків та родовий герб. Тут ідеться про надзвичайно самотню людину. Він утратив жінку і всяку надію розшукати її, але не полишає наміру знайти когось зі своєї рідні.

— Здається, відділок загсу є при Сомерсетовому домі?

Його запитання уврало плин її думок.

— Так, тобто я вважаю, що записи актів зберігаються нині в будинку на вулиці Кінгсвей, за кілька хвилин ходи від Сомерсетового дому. Спитайте, вам скажуть.

— А чи легко знайти когось за цими записами?

— Неважко, якщо знаєте ім'я та дату.

— Я маю намір почати зі свого дідуся. Він народився в селі Еджкомб графства Дорсет у тисяча вісімсот шістдесят восьмому році. Мав трьох старших братів. Їх звали Метью, Марк і Льюк. Неважко здогадатись, як звали дідуся. Його ім'я дісталось моєму батькові та мені. Кожен з нас був у батьків одинаком. Я хотів би довідатися, чи був хтось із дідових братів одружений і чи мав сім'ю. Якщо так, то, напевно, в мене є де-небудь живий троюрідний брат. Як ви гадаєте, чи дадуть мені таку інформацію?

— Що ж, цілком можливо, всі ці відомості десь там є,— відказала Єва.

— Чи багато це забере часу?

— Все залежить від вас. Насамперед вам треба пошукати цих відомостей у алфавітному покажчику. Це забере більше чи менше часу залежно від того, наскільки вони типові. На жаль, ці дані не вводяться до комп'ютера. Вам просто доведеться переглянути записи.

— Ви це серйозно?

— Абсолютно. Там є сотні великих фоліантів із записами імен.

Уперше за час польоту він нахмурих брови.

— Щось сталося? — запитала Єва.

— Тільки те, що в мене якраз типове прізвище. Сміт.

Жанет стало дуже весело, коли Єва сказала їй:

— Ах, ці Сміти! На Бога, скажи мені, скільки йому треба на це часу?

— Тут в Англії? Гадаю, тижнів зо три.

— Він може потратити багато часу на сам перегляд алфавітного покажчика і все ж нічого не знайде. Люба, чи ти була там коли-небудь? Розмах роботи не піддається описові. Іду на парі, він відмовиться від свого наміру першого ж дня.

— О, ні! Це для нього дуже важливо.

— Нащо воно йому здалося? Невже сподівається роздобути титул? Лорд Сміт із Сан-Франциско!

— Я ж тобі казала. Він зовсім один, його жінка пропала, а в нього хворе серце. Він вважає, що скоро помре.

— Хіба коли спробує зняти з полиці один із тих грубезних фоліантів,— зауважила Жанет. — У нього, мабуть, не всі дома. — Вона ніяк не могла втямити, чому інші люди живуть не так, як належало б відповідно до її поглядів.

— Він не дурний,— заперечила Єва. — У нього два виноградники, а в Каліфорнії — це важливий бізнес.

— Він багатий? — у голосі Жанет почувалася шаноблива нотка.

— Дуже.

— Тоді він має рацію. Він хоче, щоб його багатство дісталось рідні, якщо вона в нього є.

— А ось про це він не казав.

— Любонько, це ж очевидно. Він прибув сюди, щоб знайти своїх родичів і наочно впевнитися, чи заслуговують вони на те, аби зробити їх своїми спадкоємцями. — Вона відкопилила нижню губу, немов хотіла показати, що Євині слова її розважили, а може, й цілком мимовільно. — Два виноградники у Каліфорнії! Хтось має шанс успадкувати все це багатство і навіть про це не підозрює.

— Якщо він когось знайде,— зауважила Єва. — Судячи з твоїх слів, шанси дуже малі.

— Так, просто нереальні, враховуючи те, як він збирається це робити. Ти кажеш, він наміряється почати з дідуся та трьох його братів і так гадає з'ясувати родовід. У теорії звучить чудово, але це безнадійна річ. Я трохи на цьому знаюся. Ще студенткою Оксфордського університету брала участь в організації виставки, присвяченої романові Томаса Х'юза «Шкільні роки Тома Брауна». Я запропонувала свою допомогу в розшукові його нащадків, просто щоб дізнатися, чи не збереглося в них якихось неопублікованих листів та фотографій. Тоді це здавалося чудовою ідеєю, але скінчилося нічим. Я порпалася в архівах загсу достоту, як твій американець, і дійшла висновку, що в такий спосіб родичів не відшукати! Можна шукати у зворотному напрямі, якщо відомі імена та вік теперішнього покоління, але так — практично неможливо. Ось як стояла справа з прізвищем Х'юза. Тепер уяви собі, які будуть труднощі з прізвищем Сміта!

Єва збагнула, що Жанет має слухність. Вона уявила собі, за яке надсильне завдання взявся Джон Сміт III, і їй стало широко його жаль.

— Може, він зробить це якимось інакше? — Жанет усміхнулася. — Тобто спробує обдзвонити за телефонним довідником усіх Смітів?

— Далєбі, я страшенно переживала у зв'язку з цим, підбальорювала його!

— Любонько, а що ж тобі ще лишилося? Якщо чоловік тільки задля цього вирушає у далеку мандрівку, його не відрядиш від неї, він не заспокоїться, поки літак не сяде в аеропорту Хітроу під Лондоном. Хто зна, можливо, йому випаде неймовірне щастя, реальний шанс знайти потрібне ім'я.

— Це було б просто фантастично!

Жанет ковнула каліфорнійського вина, яке Єва безмитно привезла з собою.

— І все ж таки є ще один шлях.

— Який саме?

— Проглянути записи церковної парафії. Він казав тобі, що його дід народився десь у графстві Дорсет?

— У Еджкомбі.

— І чотири брати дістали імена від імен записувачів Євангелії? Отже, можна закладатися, що вони парафіяни англіканської церкви. А чи всі брати жили в Еджкомбі?

— Гадаю, так.

— Тоді все дуже легко. Почни з хрещення. Коли народився дідусь?

— У тисяча вісімсот шістдесят восьмому році.

— Добре. Переглянь записи про хрещення в Еджкомбі за тисяча вісімсот шістдесят восьмий рік. У маленькому сільці графства Дорсет не так-то вже й багато Джонів Смітів. Батькове ім'я ти знайдеш у реєстрі — там є дідів підпис, певна річ. Потім пошукай записів щодо братів за інші роки. І це тільки початок. У церкві є шлюбні реєстри та імена тих, хто одружується. Якщо в еджкомбській церкві нема таких реєстрів, вони повинні бути в сусідній парафії.

— Стривай, Жанет. Ти говориш так, наче я сама збираюся в Дорсет.

Очі Жанет заблищали.

— Єво, тобі зовсім не треба туди їхати. Генеалогічне товариство у Кенсингтоні має копії тисяч церковних записів. Туди може поїхати будь-хто і посидіти за платню в бібліотеці кілька годин. У мене десь є адреса. — Вона встала і підійшла до книжкової шафи.

— Не клопочись, — сказала Єва. — Відомості потрібні Джонови Сміту, а не мені, та навряд чи тепер я зможу його знайти. Він не сказав мені, де зупиниться. Та навіть якби я й знала, мені було б незручно знову з ним зустрітись. То була розмова в літаку, та й годі.

— Єво, ти мене дивуєш. Як тільки доходить до діла, ти — в куці. Я можу сказати тобі точно, де його знайти: у Головному сховищі архівів загсу в Кінгсвелі. Він збирає дані про Смітів. Сидітиме там три тижні, якщо хтось не допоможе йому в його скруті.

— Маєш на увазі мене?

— Ні. Бачу, це не твоя сфера. Зробімо інакше: завтра в обідню перерву я поїду до генеалогічного товариства. Там дізнаюся, чи є в них копії еджкомбських записів. Якщо їх нема або в них нема жодних згадок про родину Сміта, то ми забудемо про всю цю історію.

— А якщо ти все ж таки що-небудь знайдеш?

— Тоді помірковано, що робити далі. — І, наче ненароком, Жанет додала: — Розумієш, я б і сама не проти з ним побалакати.

— Та ти ж його не знаєш.

— Ти можеш сказати, який він із себе.

— Як ти з ним познайомишся?

— Єво, ти така наївна: там, де люди пліч-о-пліч стоять біля алфавітного покажчика, завжди легко зав'язати знайомство.

— Ти говориш так, ніби йдеться про коктейль-бар.

— Це ще краше.

Єва несамохіть усміхнулася.

— Крім того, — сказала Жанет, — я маю з ним дещо спільне. Дівоче прізвище моєї матері — Сміт.

Кімнати для перегляду архівів загсу постійно повнилися шелестом сторінок алфавітних покажчиків: одні томи знімали з полиць і клали на стіл, інші повертали на старе місце. Кругом панувала напружена ділова атмосфера — відвідувачі переглядали колонки імен зверху донизу і, коли помічали щось нове, на хвилину замислювались, а тоді з подвоєною енергією продовжували перегляд.

Жанет майже зразу впізнала Джона Сміта. Він був там, де вона й сподівалася його знайти, — біля алфавітного покажчика дат народження за 1868 рік. Уже хвилин з десять він читав фоліант, що лежав перед ним. Скидалося на те, що він тут не з самого ранку. Куцою і товстою правицею, на якій блищали три золоті персні, каліфорнієць водив по рядках, накреслених каліграфічним письмом доби королеви Вікторії, зі швидкістю, близькою до темпу бігу марафонця. Перегорнувши сторінку, труснув головою і зітхнув.

Єва досить точно описала його, і загальне враження, яке він справив на Жанет, тільки підтверджувало її слова. Цей низькорослий схильний до повноти чоловік із коротко остриженим чубом чимось нагадував плюшеве ведмежа, і Жанет пройнялася до нього мимовільним співчуттям. Вона боялася, що він виявиться надто вже нещасною людиною.

Жанет діждалася, коли його сусід подався з книгою до шафи, зайняла його місце, поклала на конторку прихоплений із собою записник і попросила:

— Будьте ласкаві, потримайте моє місце, а я тим часом пошукаю відсутній том. Гадаю, хтось поклав його не на своє місце.

Захоплений зненацька, він розгублено глянув на неї.

— Прошу, прошу...

Жанет подякувала йому і рушила до найближчої полиці. Через кілька хвилин повернулася.

— Не могу знайти, й край. Шукаю вже хвилин із двадцять — скоро в мене закінчиться обідня перерва.

Він затримав пальця на тому місці, де стояла чергова дата народження, і сказав:

— Може, я вам чимось допоможу? Чого ви шукаєте, панно?

— Бажаєте допомогти? Це том від літери «П» до «С» за другий квартал тисяча вісімсот шістдесят восьмого року.

— Невже? Він якраз у мене.

— О, я не знала, — Жанет навіть примудрилася злегка почервоніти.

— Прошу, — він підсунув до неї книгу. — Беріться до діла, у моєму розпорядженні цілий день. Ваш час цінніший за мій.

— Що ж, дякую вам, — вона перегорнула кілька сторінок. — О Боже! Здається, це набагато важче, ніж я думала. І надало ж моїй матері народитися з таким загальнопоширеним прізвищем, як Сміт!

— Ваше прізвище — Сміт? — він засяяв з радіщів і кивнув головою. — Вважаю, це не випадковий збіг.

— Справді, це прізвище моєї матері. Я — Жанет Мердок.

— Джон Сміт, — він простяг руку. — Я тут уперше, але якщо чим-небудь могу допомогти...

— Я цікавлюся своїм родовим корінням, — пояснила Жанет, — але, глянувши на фоліант, вирішила відмовитись від цієї затії. Мого прапрадіда звали Метью Сміт. Це прізвище займає тут безліч сторінок. Я навіть не знаю точно року його народження: чи то тисяча вісімсот шістдесят восьмий чи то тисяча вісімсот шістдесят дев'ятий.

— Вам відоме місце його народження?

— Десь у графстві Дорсет. Стривайте, у мене тут записано, — вона розгорнула записника на тій сторінці, де занотувала дані генеалогічного товариства. — Еджкомб.

— Дозвольте глянути, — Джон Сміт простяг руку. Вона тремтіла. — Жанет, вам тяжко буде повірити в те, що я зараз вам скажу...

Він запросив її пообідати в місцевому ресторані. Їй довелося неабияк похвилюватися, коли він запитав її про Метью Сміта з Еджкомба, але вона ґрунтовно підготувалася до розмови з ним. Сказала, що їй відомі чотири брати, але навмисно не поспішала називати їхні імена. Двоє, сказала вона, були одружені, й вона остання жива родичка Метью. Джон Сміт майже не їв. Здебільшого сидів, не зводячи очей з Жанет, і лиш іноді загадково усміхався. Він таки дуже скидався на плюшеве ведмежа. Спочатку це їй подобалося, бо впевнювало в думці, ніби він трохи легковажно сприйняв піднесений йому сюрприз, та з часом вона відчула легке занепокоєння: здавалося, він мав на умі щось таке, чого вона зовсім не передбачала.

— У мене є ідея, — заявив він перед виходом з ресторану. — Тільки зрозумійте мене, Жанет, правильно. Я маю намір податися в Дорсет наприкінці цього тижня і пошукати дечого в Еджкомбі. І хочу, щоб ви поїхали зі мною. Напевно, ми могли б знайти церкву і дізнатися, чи збереглися там записи про наших родичів. То як, їдете?

Таке цілком їй влаштовувало. Церковні записи підтвердять усі її нотатки, зроблені в генеалогічному товаристві. Тоді остаточно відпадуть його сумніви щодо її чесності. І якщо її інформація про Сміта з Еджкомба виявиться правильною, не виникне жодної підозри в тому, що вона ніяка їм не рідня. Джон Сміт матиме її за останню живу родичку. За три тижні він повернеться до Каліфорнії по успішному завершенні пошуків і рано чи пізно Жанет успадкує два виноградники і все багатство.

— Чудова думка, — відповіла вона. — Поїду залюбки.

Тільки тижнів через два Єва почала тривожити відсутність Жанет. Раніше та двічі від'їздила за редакційним завданням, не попереджуючи про свій від'їзд. Єва підозрювала, що вона так чинила, аби похизуватися своєю роботою: мовляв, раптово кудись відлітає з такою делікатною місією, що про неї не випадає повідомляти по секрету навіть друга. Але цього разу з редакції «Санді телеграф» подзвонили і запитали, чому Жанет уже понад тиждень не з'являється на роботу.

Коли днів за два з редакції зателефонували вдруге, Єва, як і раніше, не могла повідомити нічого нового. Тоді вона вирішила, що їй лишається тільки одне: зробити обшук у кімнаті Жанет і знайти ключа до відгадки місця її перебування. У крайньому разі, вона дізнається, яку одягу взяла Жанет, чи пакувалася вона з розрахунку на двотижневу відсутність. Може, пощастить знайти запис номера авіарейсу. В кімнаті, як звичайно, панувало безладдя, наче Жанет тільки-но пішла до ванної кімнати й ось-ось з'явиться в купальному костюмі від Діора. Біля телефону Єва знайшла календар, який Жанет використовувала для своїх записів. Ніяких нотаток за останні два тижні не було. На туалетному столику лежав її паспорт. Валіза, яку вона завжди брала з собою в тижневу чи ще тривалішу поїздку, стояла, як і раніш, на одяжній шафі. Жанет була не з тих, хто потребував опіки, та цього разу її відсутність викликало занепокоєння. Єва ретельно обшукала кімнату, але не знайшла ніяких нових даних. Вона зателефонувала редакції й повідомила, що, на жаль, нічим не може зарадити. Поклавши слухавку, звернула увагу на листи біля телефону. Вона сама кинула їх туди, десятки поштових відправлень, які прибули на адресу Жанет.

Після обшуку кімнати Єва не наважувалась на наступний крок — розпечатати особисту кореспонденцію. Чи має вона таке право?

Глянувши на конверти, вона зрозуміла, що два з них із податкової управи. Вона знову поклала їх біля телефону. Далі помітила конверт, надписаний від руки, зі штампом поштового відділення: Еджкомб, графство Дорсет.

Невідкладні справи зовсім викреслили з її пам'яті зустріч із доброзичливим каліфорнійцем на ім'я Джон Сміт, і тільки за кілька хвилин вона згадала, що пов'язувалося з назвою Еджкомб. Але навіть і тепер нічого не могла дібрати. Жанет їй казала, що Еджкомб провадив у глухий кут. Вона переконалась у цьому в генеалогічному товаристві. У селі не було церковних записів, бо не було й самої церкви. У товаристві зреклися свого наміру допомогти Джонові Сміту в пошуках слідів його предків.

Але чому Жанет одержала листа з Еджкомба? Єва вирішила розліпити його. На аркуші згори стояла адреса: Вікарій, Еджкомб, графство Дорсет.

«Шановна панно Мердок!

Прошу пробачити за запізнилу відповідь на ваш лист. Боюся, він може надійти вже після вашого від'їзду в Дорсет. Однак хочу все ж потвердити, що я з задоволенням покажу записи у нашій книзі, дотичні до вашої родини, хоча й сумніваюся, чи знайдеться у нас що-небудь нове, окрім того, що ви вже бачили в генеалогічному товаристві.

Щиро ваш, Деніс Харкорт, вікарій».

Глухий кут? У Еджкомбі нема церкви? Єва вирішила поїхати туди сама.

Вікарій Еджкомба зразу пригадав візит Жанет.

— Так, панна Мердок навідувалася в суботу ввечері. Я саме проводив обряд хрещення. Вони дочекалися кінця служби, потім я запросив їх на чашку чаю.

— Чи з нею хтось був?

— Її двоюрідний брат.

— Двоюрідний брат?

— Бачте, наскільки я зрозумів, він, можливо, і не кузен її, та все ж якийсь родич. Прибув з Америки, звали його Джон Сміт. Він був дуже вдячний за все, що я йому показав. Розумієте, його батько й дід народилися тут, і я зміг відшукати у нашій книзі записи про їхнє хрещення та вінчання. Реєстри ведуться з XVI століття. Ми надзвичайно пишаємося нашою метричною книгою.

— Я не сумніваюся. Скажіть, будь ласка, а Жанет — панна Мердок — справді казала, що вона родичка Сміта з Еджкомба?

— Певна річ. Її прадід Метью Сміт похований на церковному подвір'ї. Він був брат діда американського джентльмена, якщо не помиляюся.

Єва відчула такий гнів, наче її щойно вдарили в живіт. Жанет Мердок не тільки ошукала її, а й

підло повелася з добродушною людиною. Ба більше, Єва сама подала їй відомості, які та використала для своїх махінацій. Вона ніколи їй цього не простить.

— Ось та єдина могила Сміта, що міститься на церковному подвір'ї,— вів далі вікарій. — Коли я вперше одержав листа від панни Мердок, то сподівався знайти могили двох Джонів Смітів, батька та діда нашого американського візитера, але так і не знайшов. Вони поховані в іншому місці.

Голос у вікарія злегка затремтів, і Єва, не стримавшись, запитала:

— Ви знаєте, де їх поховали?

— Так, знаю. Мені повідомив про це пан Харпер, церковний сторож. Він став сюди на роботу раніше за мене.

Запанувала тиша.

— То була конфіденційна інформація? — поцікавилась Єва.

— Аж ніяк, — вікарій пальцем відтяг комір, наче він був йому затісний. — Зважаючи на деякі обставини, я вирішив не доповідати про це панні Мердок та панові Сміту. А ви самі не їхня родичка?

— У жодному разі.

— Тоді я можу вам сказати. Виявилось, що перший Джон Сміт потерпав від якоїсь форми божевілля. Часто ставав буйним і, як наслідок, укрив небезпечним. Тож його помістили у приватний лондонський притулок, і він помер там через рік чи два. Єдиний його син, другий Джон Сміт, теж дуже сумно закінчив своє життя: його засудили за вбивство двох місцевих дівчат. Він їх задушив і, як вважають, була ще й третя жертва, але в її смерті його так і не звинувачено. Його визнали вбивцею, але, з огляду на психічне захворювання, скерували до Брудмура. Трагедія поглиблювалася тим, що він був одружений і мав малого сина. Після суду вони подалися до Америки, — вікарій зни-
зав плечима. — Один Бог знає, чи сказали дитині правду про її батька та діда? Мабуть, ви зрозумієте, чому я мовчав про все це, коли пан Сміт і панна Мердок були тут. Може, я здаюся старомодним, але, гадаю, психіатри надають величезної ваги спадковості, чи не так? Якщо брати це серйозно, то можна гадати, що жодна жінка не почувала б себе в безпеці з паном Смітом.

Од вікарія Єва рушила просто до будинку поліційного констебля Еджкомба і розповіла йому всю цю історію. Офіцер уважно, терпляче її вислухав. Коли Єва закінчила, він сказав:

— Добре, панно. Я неодмінно займуся цією справою. А тепер — просто для протоколу: цей американець, як він казав, його ім'я?

